

Brüssel, 16.10.2013
COM(2013) 710 final

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

määruse (EÜ) nr 428/2009 (millega kehtestatakse ühenduse kord kaheksa kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks) rakendamise kohta

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Õigusraamistiku areng	4
2.1.	Määruse (EÜ) nr 428/2009 muudatused	4
2.2.	Riiklikud rakendusmeetmed.....	5
2.3.	Aruanne ELi üldiste ekspordilubade kasutuselevõtmise kohta.....	5
3.	Määruse rakendamise praegune seis	6
3.1.	Kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühma tegevus.....	6
3.2.	ELi suunised kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli kohta	6
3.3.	Ekspertide vastastikused külastused	7
3.4.	Teabevahetus ning turvalise ja krüpteeritud elektroonilise süsteemi kasutuselevõtmine	7
3.5.	Läbipaistvus ning dialoog tööstusharu ja akadeemiliste ringkondadega	8
3.6.	Ekspordikontrolli järelevalve ja jõustamine.....	9
4.	ELi ekspordikontroll – põhiandmed.....	9
4.1.	Kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemine ELis: kaubad ja sihtkohad	9
4.2.	Taotlused, load, keeldumised.....	11
5.	ELi ekspordikontroll – mõju julgeolekule ja kaubandusele.....	13
5.1.	Ekspordikontroll: oluline vahend julgeoleku edendamiseks mitme jõukeskusega globaliseerunud maailmas.....	13
5.2.	Hoomamatu kahesuguse kasutusega kaupade sektor: Euroopa innovatsiooni ja konkurentsivõime võti.....	14
5.3.	ELi ekspordikontrollisüsteem: midagi enamat, kui selle osade summa	14
5.4.	Ekspordikontroll ja konkurentsivõime: konkurentsimoonutused ja võimalus luua üleilmselt võrdsed tingimused.....	15
6.	ELi ekspordikontroll muutuv maailmas – ekspordikontrolli poliitika läbivaatamine	16
6.1.	Ekspordikontrolli käsitlevad avalikud konsultatsioonid	16
6.2.	ELi ekspordikontrolli korra arenguväljavaated.....	16
6.3.	ELi ekspordikontrolli poliitika läbivaatamine: järgmised sammud	17
	I lisa. Lühendite loetelu.....	18

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

määruse (EÜ) nr 428/2009 (millega kehtestatakse ühenduse kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks) rakendamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia kontrollimisel on tähtis roll massihävitusrelvade ja tavarelvade leviku vastases võitluses ning see aitab oluliselt kaasa piirkondliku ja rahvusvahelise julgeoleku ja stabiilsuse tagamisele. Määrusega (EÜ) nr 428/2009, millega kehtestatakse ühenduse kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks (edaspidi „määrus”), rakendatakse rahvusvahelisi kohustusi ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) alusel, rahvusvahelisi kokkuleppeid, näiteks keemiarelvade konventsiooni (*Chemical Weapons Convention* – CWC) ja tuumarelva leviku tõkestamise lepingut (*Nuclear Non-Proliferation Treaty* – NPT), ning selliseid mitmepoolseid ekspordikontrollisüsteeme nagu Wassenaari kokkulepe, tuumatarnijate grupp (*Nuclear Suppliers Group* – NSG), Austraalia grupp ja raketitehnoloogia kontrollirežiim (*Missile Technology Control Regime* – MTCR).

ELi ekspordikontrollisüsteem kehtestati 1990. aastatel määruse (EÜ) nr 3381/94 ja otsuse 94/942/ÜVJP alusel ning seda tugevdati märgatavalt määruse (EÜ) nr 1334/2000 vastuvõtmisega. Määrusega (EÜ) nr 428/2009 täiustati oluliselt ELi ekspordikontrolli korda, reageerides 2003. aasta detsembri massihävitusrelvade leviku vastasele ELi strateegiale ning võttes arvesse eksporditajate ja tööstusharu aruandeid. Määrusega on ette nähtud kahesuguse kasutusega kaupade vaba ringlus ELis (mõne erandiga) ning sätestatud aluspõhimõtted ja ühised eeskirjad kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks ühise kaubanduspoliitika raamistikus. Samuti on selles sätestatud halduskoostöö ning ühtlustatud tegevuspõhimõtteid ning rakendamise ja jõustamise meetodeid. Määrus on eksporditajate suhtes otseselt kohaldatav, kuid nõuab ELi liikmesriikidelt teatavaid täiendavaid rakendusmeetmeid nn kombineeritud süsteemi alusel, mille kohaselt riiklikud pädevad asutused vastutavad eelkõige lubasid käsitlevate otsuste eest.

Määruse (EÜ) nr 428/2009 (mida on muudetud määrusega (EL) nr 1232/2011) artikli 25 kohaselt peab komisjon esitama iga kolme aasta järel nõukogule ja Euroopa Parlamendile „rakendamise ja mõju hindamise põhjaliku aruande”, sealhulgas vajaduse korral muudatusettepanekud. Artikli 25 lõikes 3 on sätestatud, et aruande eraldi osades käsitletakse kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühma tegevust, turvalise ja krüpteeritud süsteemi loomist liikmesriikide ja komisjoni vaheliseks teabevahetuseks, aga ka artikli 15 lõigete 1 ja 2 rakendamist seoses kontrollitavate kaupade loetelude ajakohastamisega ning artikli 24 rakendamist seoses riiklike karistustega määruse rikkumise korral. Peale selle nõutakse artikli 25 lõikega 4, et komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2013 aruande üldiste ekspordilubade kasutuselevõtmise kohta määruse (EL) nr 1232/2011 alusel. Artiklis 25 on osutatud, et liikmesriigid esitavad komisjonile kogu asjakohase teabe aruande koostamiseks. Käesolev aruanne sisaldab teavet määruse rakendamise ja mõju kohta alates selle vastuvõtmisest kuni 2013. aastani ning seega hõlmab see põhiliselt tegevust 2010., 2011. ja 2012. aastal.

2. ÕIGUSRAAMISTIKU ARENG

Nõukogu määrus (EÜ) nr 428/2009 võeti vastu 5. mail 2009 ja see jõustus 27. augustil 2009. Sellega tunnistati kehtetuks määrus (EÜ) nr 1334/2000. Lissaboni lepingu jõustumisel muudeti kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 lõikega 2 määruse muutmise menetlust ning hakati kohaldama seadusandlikku tavamenetlust.

2.1. Määruse (EÜ) nr 428/2009 muudatused

Aruandlusperioodil muudeti määrust kahel korral.

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrusega (EL) nr 1232/2011 kehtestati viis uut ELi üldist ekspordiluba teatavate kaheksa kasutusega kaupade ekspordimiseks teatavatesse sihtkohtadesse, et edendada tööstusharu konkurentsivõimet ja tagada ELi eksportijatele võrdsed tingimused. Võttes nõuetekohaselt arvesse seotud riske, hõlbustavad uued ELi üldised ekspordiload seega telekommunikatsiooniseadmete ja kemikaalide ekspordi teatavatesse sihtkohtadesse ning teatavate parandatud või asendatud kaupade ekspordi ja ajutist ekspordi näitustele või messidele. Ühtlasi muudeti määrusega (EL) nr 1232/2011 määruse artiklit 25 ning kehtestati rangemad sätted aruandluse ja läbipaistvuse kohta.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2012. aasta määrusega (EL) nr 388/2012¹ ajakohastati määruse I lisas sisalduvat ELi kontrollitavate kaupade loetelu ning lisati sellesse mitmepoolsete ekspordikontrollisüsteemide raames 2009. ja 2010. aastal kokku lepitud muudatused. Muudatused hõlmavad teatavate kaupade üle kehtestatud kontrolli tühistamist ning kaupade kirjelduste ja määratluste muutmist. Uut ajakohastatud ja konsolideeritud ELi kontrollitavate kaupade loetelu hakati kohaldama 15. juunil 2012 ning see võimaldas ELil täita ekspordikontrolliga seotud rahvusvahelisi kohustusi ja aidata kontrolliparameetrite leevendamise kaudu ELi eksportijaid.

Võttes arvesse määruse artiklit 15, milles on sätestatud, et ELi kontrollitavate kaupade loetelusid tuleks kooskõlas mitmepoolsete süsteemide raames kokku lepitud muudatustega korrapäraselt ajakohastada, võttis komisjon 7. novembril 2011 vastu ettepaneku, milles käsitletakse määruse muutmist ja ELi kontrollitavate kaupade loetelu ajakohastamise pädevuse delegeerimist komisjonile („delegeeritud õigusaktid”)². Samuti delegeeriti ettepanekuga komisjonile pädevus muuta vastavalt asjaolude muutumisele määruse II lisa ning eemaldada ELi üldiste ekspordilubade reguleerimisalast teatavaid sihtkohti ja/või kaupu. Euroopa Parlament võttis oma seisukoha vastu esimesel lugemisel 2012. aasta oktoobris, kuid arutelud kõnealuse seadusandliku ettepaneku üle on veel käimas, pidades silmas selle vastuvõtmist enne 2014. aasta aprilli.

Õigusraamistiku edasist arengut tuleb uurida. Seega märkisid nõukogu ja komisjon määruse vastuvõtmisel, et ELi-siseseks edasitoimetamiseks luba vajavate kaupade loetelu hinnatakse, võttes arvesse Euratomi lepingu II jaotise 9. peatüki (tuumaühisturg) põhimõtteid ja ELi toimimise lepingu artiklit 36. Hiljem, määruse (EL) nr 1232/2011 vastuvõtmise ajal, teatas komisjon oma kavatsusest vaadata 2013. aasta lõpuks läbi võimalus kehtestada ELi üldine ekspordiluba väikese väärtusega kaubasaadetiste puhul³. Praegu arutatakse neid küsimusi ekspordikontrolli poliitika käimasoleva läbivaatamise osana ning 2013. aasta alguses

¹ ELT L 129, 16.5.2012, lk 12.

² KOM(2011) 704 (lõplik).

³ Määrusele (EL) nr 1232/2011 lisatud komisjoni avaldus ning Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni avaldus väikese väärtusega kaubasaadetiste kohta.

moodustati mitteametlik töörühm, et uurida loetelu kaupadest, mille edasitoimetamist kontrollitakse, ja sellise kontrolli viise.

2.2. Riiklikud rakendusmeetmed

Määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides, ent sellest hoolimata nähakse ette, et liikmesriigid peavad võtma meetmeid teatavate sätete rakendamiseks ning et teave kõnealuste meetmete kohta tuleb avaldada Euroopa Liidu Teatajas. Liikmesriikide teated avaldati 6. märtsil 2012⁴ ja need annavad ülevaate meetmetest, mida liikmesriigid on võtnud näiteks seoses vahendajate üle teostatava kontrolli laiendamise, transiidikontrolli kohaldamisega, kontrolli laiendamise loetlemata kaupadele avaliku julgeoleku või inimõigustega seotud kaalutlustel, riiklike ekspordi üldlubade kehtestamisega ja loetlemata kaupade ELi-sisese edasitoimetamise kontrolli kohaldamisega, ent teated sisaldavad ka ekspordikontrolliga tegelevate riiklike asutustega seotud teavet. Peale selle on 19. septembril 2012 avaldatud teatises⁵ täpsustatud, et Itaalia teavitas komisjoni spetsiifilise riikliku loanõude kehtestamisest teatavate I lisas loetlemata telekommunikatsioonikaupade Süüriasse ekspordimise suhtes, lähtudes avaliku julgeoleku ja inimõigustega seotud kaalutlustest. Teatis avaldatakse ka selliste siseriiklike rakendusmeetmete kohta, mis hõlmavad liikmesriikide valitud tingimusi ja nõudeid seoses ELi üldiste ekspordilubade kasutamisega.

2.3. Aruanne ELi üldiste ekspordilubade kasutuselevõtmise kohta

Pidades silmas määrust (EL) nr 1232/2011 ja võttes nõuetekohaselt arvesse muudetud määruse artikli 25 lõiget 4, hindas kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühm hiljuti kehtestatud ELi üldiste ekspordilubade rakendamist. Nagu eespool viidatud, koguti teavet nende kasutamistingimuste ja -nõuete kohta, et avaldada see *Euroopa Liidu Teatajas*. Peale selle tehti pädevate asutustega konsulteerimise tulemusel järgmised järeldused.

- Seoses kasutamistingimuste ja -nõuetega võib märkida, et enamik liikmesriike on kehtestanud registreerimisnõuded ja nõuavad ka tagantjärele teavitamist pärast esimest kasutamist, ent mõni liikmesriik nõuab seevastu eelnevat teavitamist. Enamik liikmesriike nõuab teavet ekspordijate, kaupade kirjelduse ja kategooria, tehingute väärtuse ja mahu, sihtkoha ning lõppkasutajate kohta. Mõni liikmesriik kasutab ka asjakohaseid tolliandmeid. Peale selle on enamik liikmesriike kehtestanud korrapärase aruandluse nõude, ent aruannete esitamise sagedus on erinev, ning mõnes liikmesriigis kehtib ka andmete registreerimise ja auditeerimise kohustus.
- Kokku on pädevad asutused saanud üle 4 000 teate ELi üldiste ekspordilubade kasutamise kohta ja hinnanguliselt kasutab kõnealuseid lubasid ligikaudu 3 500 äriühingut. Ettevõtjad kasutavad kõiki üldiseid ekspordilubasid, aga kõige enam kasutatakse üldist ekspordiluba nr EU001. Ettevõtjad kasutavad üldiseid ekspordilubasid praktiliselt kõikides liikmesriikides, ent mõnes üksikus liikmesriigis ei ole nad veel kasutanud 2011. aastal kehtestatud uusi üldiseid ekspordilubasid.
- ELi üldiste ekspordilubade alusel eksporditakse praktiliselt kõiki kahesuguse kasutusega kaupade kategooriaid mitmesugustes sektorites, sealhulgas sellistes nn traditsioonilistes kahesuguse kasutusega kaupad kasutavates sektorites nagu lennundus, tarkvara ja elektroonika, aga ka muudes valdkondades, näiteks toidu- või tselluloosi- ja paberitööstuses.

⁴ ELT C 67, 6.3.2012, lk 1.

⁵ ELT C 283, 19.9.2012, lk 4.

- ELi üldiste ekspordilubade alusel toimuv eksport on suunatud peamiselt USAsse ja muudesse nn EU001 riikidesse (Austraalia, Kanada, Jaapan, Šveits, Norra, Uus-Meremaa), kuid üldistest ekspordilubadest saavad kasu ka muud sihtkohad, näiteks Brasiilia, Hiina, Lõuna-Korea, Venemaa Föderatsioon, Lõuna-Aafrika ja Türgi.

3. MÄÄRUSE RAKENDAMISE PRAEGUNE SEIS

3.1. Kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühma tegevus

Määruse artikliga 23 asutatakse komisjoni ja liikmesriikide ekspertidest koosnev kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühm, et uurida kõiki ekspordikontrolli kohaldamisega seotud küsimusi, eesmärgiga parandada kontrolli järjepidevust ja tõhusust kogu ELis. Koordineerimisrühma näol on tegemist ainulaadse foorumiga parima tava ja teabe vahetamiseks ekspordikontrolli ametnike vahel ning rühm moodustab ekspordikontrolliasutuste ELi võrgustiku aluse. Aruandlusperioodil on koordineerimisrühm korrapäraselt kohtunud. Alates määruse jõustumisest on peetud 16 koosolekut. Koordineerimisrühm on arutanud mitmesuguseid määruse rakendamise seotud küsimusi, näiteks seda, kuidas liikmesriigid käsitavad ELi ja riiklike üldiseid ekspordilubasid, samuti teadussektoriga seotud ekspordikontrolli jne. Ühtlasi korraldas koordineerimisrühm foorumi, et arutada kontrollide kohaldamise erijuhtumeid, sealhulgas tööstusharu tõstatatud küsimusi, näiteks gaasiturbiinide ekspordi teatavatesse sihtkohtadesse, grafiidi ja süsinikkomponentide ekspordi jne.

Koordineerimisrühm korraldab korrapäraselt sidusrühmadega ühiskoosolekuid, mille hulgas väärivad eelkõige märkimist 2010. aasta oktoobris ja 2011. aasta septembris toimunud kaks ühiskoosolekut tolliametnikega, millel keskenduti teabevahetusele lubade andmisega tegelevate asutuste ja tolliasutuste vahel, et vältida kõrvalesuunamist ja ebaseaduslikku ekspordi. Mõnikord korraldab koordineerimisrühm ühiskoosolekuid ka tööstusharu esindajatega, näiteks toimus 2013. aasta veebruaris ühisseminar Euroopa tuumaenergiafoorumiga, et arutada tuumamaterjalide ekspordikontrolli ja käsitleda tööstusharu muresid seoses asjaomaste nõuetele vastavuse kulude, konkurentsimoonutuste ning tuumatehnoloogiatoodete ja tuumatehnoloogia ELi-sisese edasitoimetamisega.

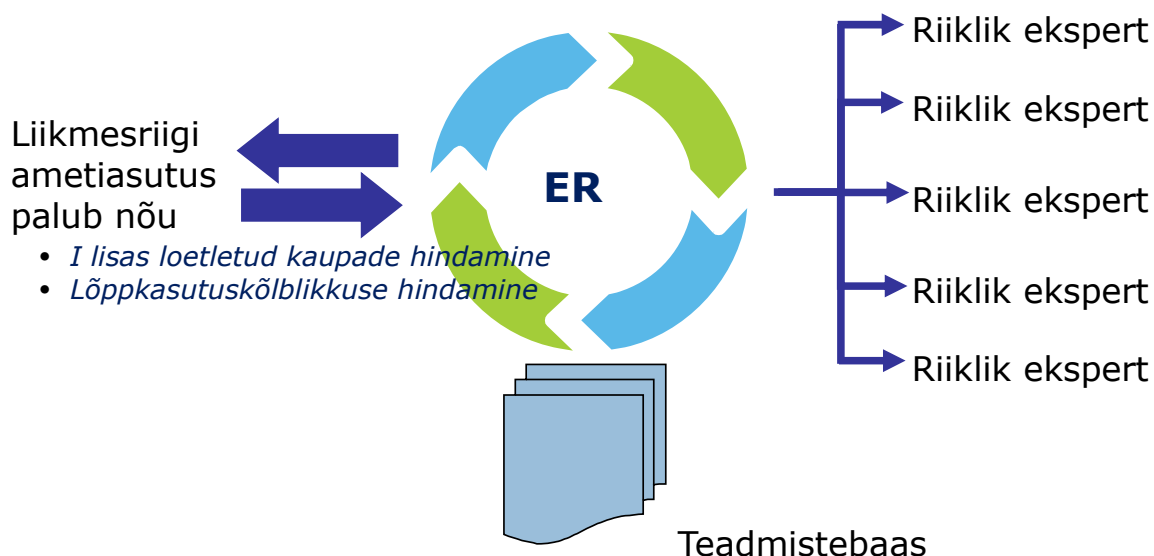
Samuti on koordineerimisrühm arutanud võimalusi suurendada tehnilist suutlikkust ja eriteadmisi kui lubade andmise menetluse ja piiril toimuva jõustamise põhielementi. Käivitatud on mitmesuguseid riiklike ekspordikontrollialaseid koolitusalgatusi ning ka komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus on koostöös ELi ja USA riiklike ekspertidega korraldanud tehnilisi seminare ekspordikontrolliga seotud lubadega tegelevatele ametnikele ja tehnilistele ekspertidele. Sellega seoses korraldas koordineerimisrühm katseprojektina koolituskursusi, et valmistada ette ELi võimalikku tulevast hõlpsalt kasutatavat struktureeritud ekspordikontrolli koolitusprogrammi, mis peaks olema suunatud peamiselt lubade andmisega tegelevatele ekspertidele, tolli- ja tehnilistele ekspertidele, samuti muudele asjakohastele valitsusametnikele (välis-, kaitse- ja luureküsimused).

3.2. ELi suunised kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli kohta

Koordineerimisrühm on välja töötanud ELi suunised kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli kohta, et toetada ekspordikontrollimeetmete tegelikku rakendamist ja eelkõige selgitada mitmesuguseid määrusega ette nähtud konsulteerimise ja teabe jagamise menetlusi. Praegu on ELi suunised mõeldud ametlikuks kasutamiseks liikmesriikide ekspordikontrolliasutustes; need ei ole õiguslikult siduvad ja neid ei avalikustata üldsusele. ELi suuniste näol on tegemist muutuva dokumendiga, mida korrapäraselt ajakohastatakse ja laiendatakse, et reageerida tekkivatele vajadustele ja asjaolude muutumisele.

Pärast komisjoni 2010. aastal korraldatud uuringut koostas koordineerimisrühm suunised, et moodustada nn ekspertide reserv,⁶ st struktureeritud mehhanism, millega tehakse kõikidele vastastikku kasutatavaks mitmesugustes liikmesriikides olemasolevad eriteadmised, et toetada kontrolli käsitlevate otsuste järjepidevust. Suunistes on kehtestatud standardvormid ja -menetlused pädevatele asutustele vabatahtlikult mittesiduvate nõuannete andmiseks sellistes äärmiselt tehnilistes küsimustes nagu kaupade hindamine ja klassifitseerimine.

Kahesuguse kasutusega kaupade ELi ekspertide reserv (ER)

ELi riiklikele ekspordikontrolli asutustele antav mitteametlik soovituslik nõu

Joonis 1. Kahesuguse kasutusega kaupade ELi ekspertide reservi põhimõte

3.3. Ekspertide vastastikused külastused

Komisjoni ja ELi eesistujariigi ühiselt korraldatud ekspertide vastastikused külastused on ELi ekspordikontrolli võrgustiku teine põhielement, mis võimaldab laiaulatuslikku teabevahetust konkreetsetes ekspordikontrolliga seotud küsimustes. Aruandlusperioodil korraldati kuus ekspertide vastastikust külastust, mille raames käsitleti näiteks ELi-sisese edasitoimetamise kontrollimist, lauskontrolli kohaldamist, mittemateriaalset tehnosiiret ning info- ja kommunikatsiooniseadmete kontrolli.

3.4. Teabevahetus ning turvalise ja krüpteeritud elektroonilise süsteemi kasutuselevõtmine

Kahesuguse kasutusega kaupade elektrooniline süsteem (*Dual-use e-System – DUeS*), komisjoni pakutav turvaline elektrooniline süsteem liikmesriikide vaheliseks teabevahetuseks, võeti kasutusele 2011. aasta jaanuaris ja hakkas täielikult toimima 2012. aasta juunis. Süsteem on kättesaadav kõikidele liikmesriikidele, kes seda aktiivselt kasutavad. Hiljem on välja arendatud uusi versioone, millega on kasutusele võetud lisafunktsioonid ja täiendused, muu

⁶ Ekspertide reserv loodi algselt 2004. aasta vastastikusel eksperdi hinnangus esitatud soovitusel reageerimiseks; kasvavat nõudlust arvesse võttes muudeti see hiljem ametlikuks ja seda täiendati.

hulgas võimalus sisestada teavet kahesuguse kasutusega kaupu käsitlevate keeldumiste kohta, vahetada raamatukogus dokumente või andmeid täielikult eksportida. Ekspordikontrolliasutuste ja komisjoni vahelise tõhusa teabevahetuse võimaldamiseks teeb koordineerimisrühm jätkuvalt tööd süsteemi edasiarendamiseks, näiteks selleks, et lisada uute õigusaktide (nagu määrus (EL) nr 1232/2011) vastuvõtmisest või kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemist piiravate meetmete (sanksioonide) kehtestamisest tulenevaid vajalikke funktsioone. Algatatud on ka arutelu süsteemi võimaliku laiendamise kohta relvaekspordi keelamisele nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP alusel ja määruse (EL) nr 1236/2005 (mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks) alusel keelatud kaupade ekspordile.

Lisaks kahesuguse kasutusega kaupade elektroonilisele süsteemile teevad pädevad asutused ELi ekspordikontrolli võrgustiku kontaktisikute kaudu vajaduse korral otsest koostööd konkreetsete juhtumite lahendamiseks ning mõni neist on võtnud artikli 19 lõigete 1 ja 2 kohaselt erimeetmeid, sealhulgas näiteks tehingute üksikasju käsitleva teabe vahetamiseks.

Koordineerimisrühm arutas ja edendas lubade andmise elektrooniliste süsteemide kasutuselevõtmist pädevates asutustes, sest sellised süsteemid lihtsustavad lubade andmise protsessi ja lühendavad töötlemisaega, andes samas parema ülevaate lubade andmise menetlusest ja parandades asutusesisest kooskõlastamist. Elektroonilised süsteemid on praegu loodud kaheksas liikmesriigis, kuus liikmesriiki töötab selle nimel, et võtta sellised süsteemid kasutusele 2012.–2013. aastal, ning kolmes liikmesriigis on käimas süsteemi loomise ettevalmistused.

3.5. Läbipaistvus ning dialoog tööstusharu ja akadeemiliste ringkondadega

Komisjon on korraldanud artikli 23 lõike 2 alusel korrapäraseid kohtumisi tööstusharuga. 2010. aastal korraldas komisjon tööstusharule suunatud foorumi ja 2011. aastal eksportijate konverentsi, millel osales kokku üle 200 tööstusharu, akadeemiliste ringkondade, ametiasutuste ja ELi institutsioonide esindaja ning mille eesmärk oli suurendada teadlikkust uutest ELi üldistest ekspordilubadest ja rohelist raamatut käsitleva avaliku konsultatsiooni algatamisest. Pärast roheline raamatu tulemusel korraldatud avaliku arutelu järeldusi käsitleva komisjoni talituste töödokumendi (SWD (2013) 7) vastuvõtmist korraldab komisjon 2013. aastal koos eesistujariigi Iirimaaga strateegilise ekspordikontrolli konverentsi, mis pakub võimaluse arutada ELi ekspordikontrollisüsteemi läbivaatamise prioriteete.

Pädevad asutused tegelevad tööstusharu ulatusliku teavitamisega ja esitavad majanduslikele, akadeemilistele ja muudele sidusrühmadele lubade andmisele eelnevas etapis võimalikult palju teavet, et suurendada nende teadlikkust vastutustundlikust kauplemisest kahesuguse kasutusega kaupadega. Enamjaolt esitavad pädevad asutused teavet oma veebisaidil ja aeg-ajalt infolehtede kaudu ning tavaliselt on neil ka otsekontakt ettevõtjatega, kellele korraldatakse korrapäraselt üldisi teavitamisüritusi (nt ekspordikontrolli päev) või spetsiaalseid seminare. Mõni ametiasutus esitab konkreetseid suunisdokumente artikli 19 lõike 5 tähenduses, näiteks brošüüre ettevõttesiseste nõuetele vastavuse programmide, mittemateriaalse tehnosiirde ja vahendamise kohta, ning mõni on teinud kättesaadavaks ekspordikontrolli käsiraamatu.

Mõni pädev asutus esitab kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemise kohta aruandeid oma riigi parlamendile ja mõnes liikmesriigis on see teave avalikult kättesaadav.

3.6. Ekspordikontrolli järelevalve ja jõustamine

Komisjon soodustab ekspordikontrolli tõhusat jõustamist ELis mitmesuguste tugimeetmete kaudu, nagu nn vastavustabeli koostamine, milles tollikoodid on seotud kaheksa kasutusega kaupade klassifikatsiooniga, ekspordikontrolli parameetrite lisamine ELi veebipõhisesse tollitariifi andmebaasi TARIC ja tolli riskianalüüsisse, samuti ekspordikontrollialast teadlikkust käsitlevad moodulid koolituses, mida komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus pakub näiteks piirivalvuritele.

Määruse kohaselt peavad liikmesriigid omalt poolt kindlaks määrama tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused, mida kohaldatakse ekspordikontrolliga seotud rikkumiste suhtes. Liikmesriigid on kehtestanud hulgaliselt mitmesuguseid riiklikke haldus- ja kriminaalkaristusi, mis tavaliselt hõlmavad trahve ja kaupade konfiskeerimist, samuti vangistust.

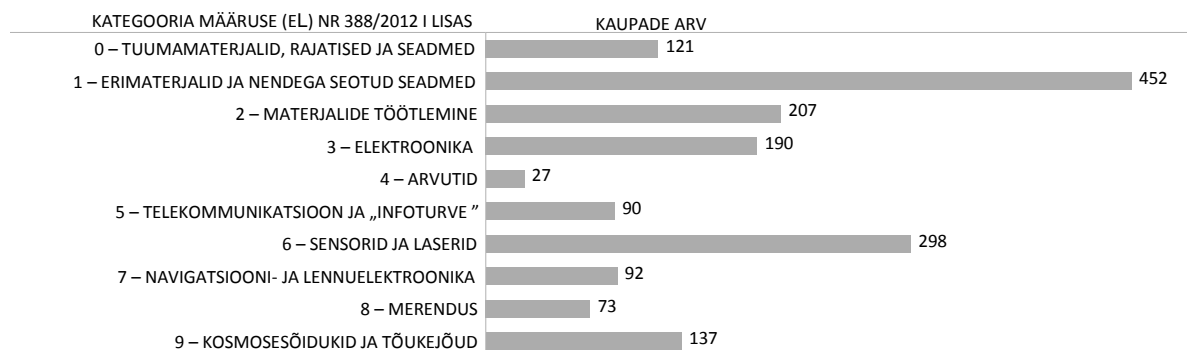
Eelkõige vastutavad ekspordikontrolli jõustamise eest riikide ametiasutused. Aruandlusperioodi jooksul teatati mõningatest rikkumistest, mis olid seotud näiteks kaupade loata eksportimisega ning mille tagajärjel kohaldati trahve ja/või konfiskeeriti kaupu, ent kohtusse suunati vaid üksikud juhtumid.

4. ELI EKSPORDIKONTROLL – PÕHIANDMED

Kaheksa kasutusega kaupade ekspordi kohta on keeruline saada usaldusväärseid andmeid, sest puudub vastavalt määratletud majandussektor ning samuti ei ole seni välja töötatud konkreetset metoodikat kaheksa kasutusega kaupadega kauplemist käsitlevate andmete dokumenteerimiseks ja kõnealuse statistika arvutamiseks. Komisjon ja liikmesriigid koguvad siiski andmeid, mis võimaldavad ligikaudselt hinnata kaheksa kasutusega kaupade ekspordi, tuginedes ühelt poolt vastavustabelis kindlaksmääratud tollikaupadele, mis hõlmavad kaheksa kasutusega kaupaid, ja teiselt poolt pädevate asutuste kogutud konkreetsetele andmetele. Tuleb märkida, et allpool esitatud ekspordi käsitlevad hinnangud ei hõlma kaheksa kasutusega kaupadega kauplemisega seotud teenuseid ja mittemateriaalset tehnosiiret.

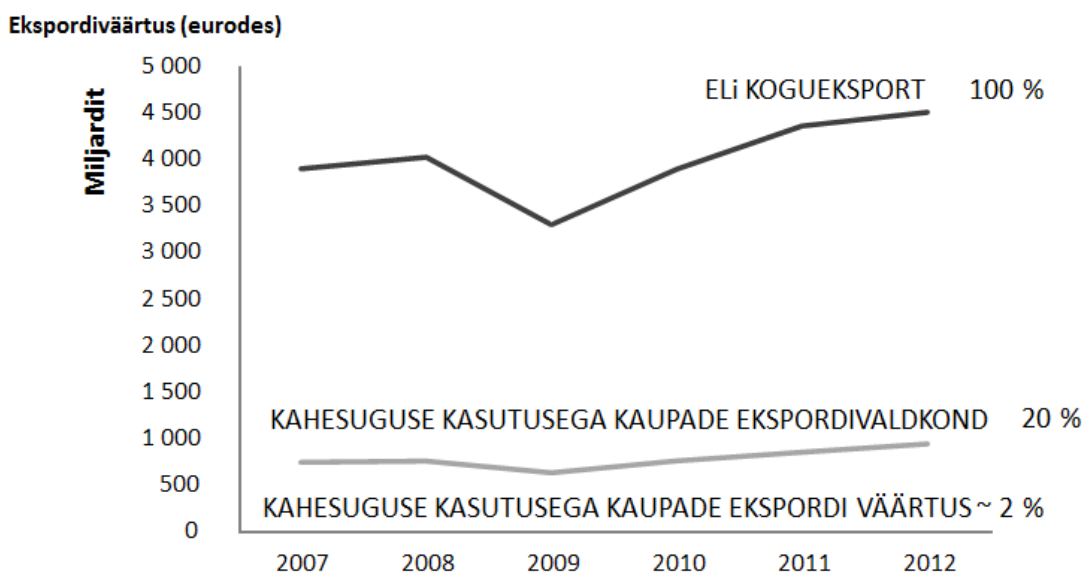
4.1. Kaheksa kasutusega kaupadega kauplemine ELis: kaubad ja sihtkohad

Peamiselt kohaldatakse määrust ligikaudu 1 600 kaheksa kasutusega kauba suhtes, mis on loetletud I lisa (2012. aastal ajakohastatud ELi kontrollitavate kaupade loetelu) ja liigitatud kümnesse kategooriasse (joonis 2).

Joonis 2. I lisa kategooriates loetletud kaheksa kasutusega kaupade arv

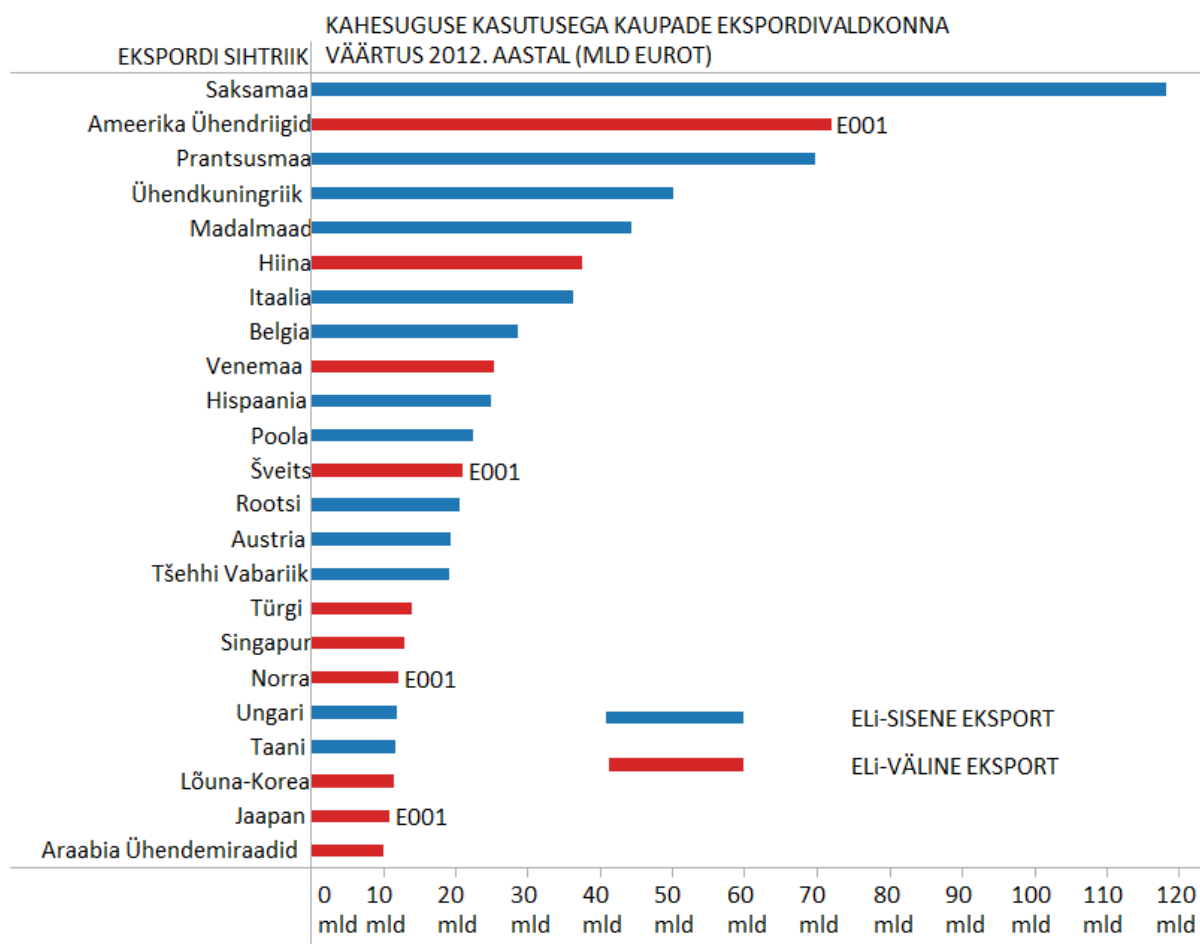
Kõnealused kahesuguse kasutusega kaubad on seotud ligikaudu 1 000 tollikaubaga,⁷ sealhulgas kemikaalide, metallide ja mittemetalletest mineraalidest toodete, arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete, elektriseadmete, masinate, sõidukite ja transpordivahenditega jne ning kuuluvad tavaliselt selle suuremahulise, mitmesuguseid kaupasad hõlmava valdkonna kõrgetehnoloogilisse osasse. Hinnangute kohaselt moodustab kahesuguse kasutusega kaupade kontrollitud ekspordi väärtus ligikaudu 2 % koguekspordist, samas kui kaudselt mõjutab kontrollimine ekspordivaldkonda, mis moodustab ligikaudu 20 % koguekspordist (joonis 3).

Joonis 3. Kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi hinnanguline väärtus võrreldes kahesuguse kasutusega kaupade ekspordivaldkonna ja koguekspordiga.

Suur osa kahesuguse kasutusega kaupade ekspordivaldkonnast on seotud ELi-sisese kauplemisega või ekspordiga nn EU001 riikidesse, mis on hõlmatud üldiste ekspordilubadega. See kajastab nii ELi eksporditurustruktuuri asjaomaste kaupade puhul kui ka kauplemise hõlbustamist ELi üldiste ekspordilubade alusel (joonis 4).

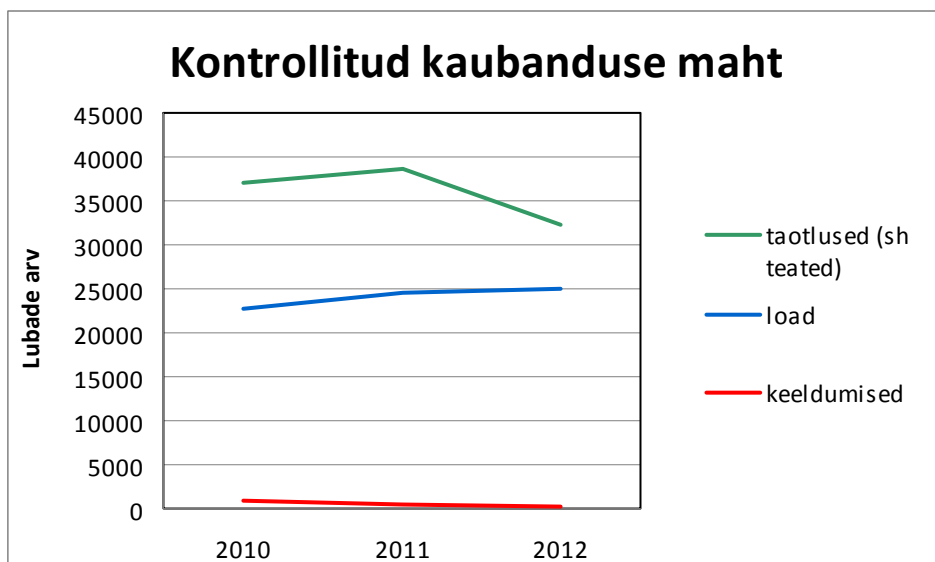
⁷ Kahesuguse kasutusega kaupade ekspordivaldkonna mõiste viitab suuremahulisele, mitmesuguseid kaupasad hõlmavale valdkonnale, mille osa moodustavad ka kahesuguse kasutusega kaubad. Kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemine toimub kõnealuse suuremahulise kaupade valdkonna raames, ent ei ole sellega identne, sest kaugeltki mitte kõikide kahesuguse kasutusega kaupade ekspordivaldkonda kuuluvate kaupade ekspordit ei kontrollita ning kahesuguse kasutusega kaubad moodustavad tavaliselt kõnealuse suuremahulise valdkonna kõrgetehnoloogilise osa. Eurostati COMEXTi andmebaasil põhinevate komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse mõõtmiste tulemusel koostatud prognoosi kohaselt moodustab kahesuguse kasutusega kaupade ekspordivaldkond stabiilselt ligikaudu 20 % ELi koguekspordist (sh ELi-sisene kauplemine).

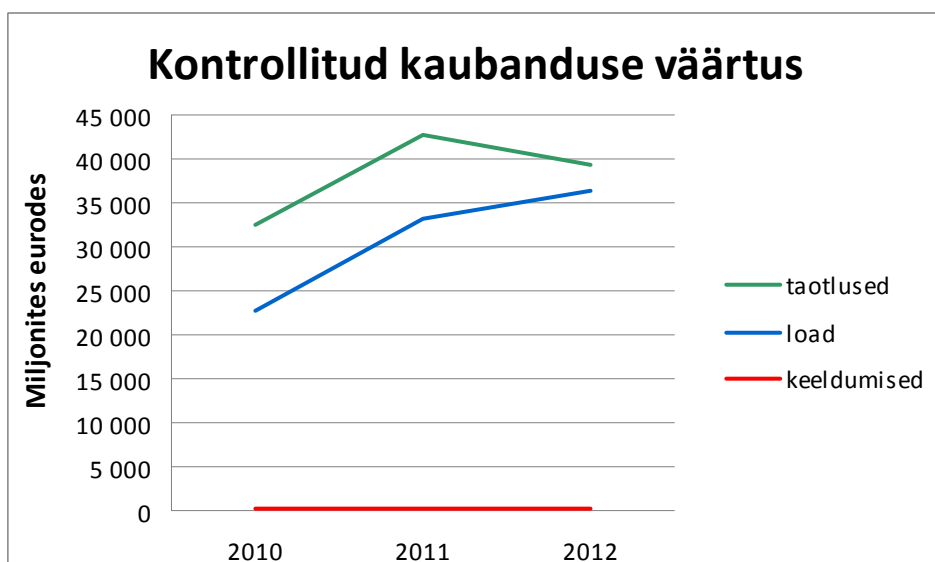
Joonis 4. ELi kahesuguse kasutusega kaupade ekspordivaldkonna sihtriigid 2012. aastal

4.2. Taotlused, load, keeldumised

Kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühm on vahetanud teavet ja kogunud andmeid kontrollitud kaupadega kauplemise kohta, et saada paremini aru ekspordikontrollist ja selle majanduslikust mõjust. Allpool on esitatud teatavad aruandlusperioodi kohta kogutud andmed, ent seejuures tuleb märkida, et kõik liikmesriigid ei kogu kõiki andmeid. Seega kajastab järgnevalt esitatud teave koondkoguste ja -väärtuste ligikaudseid hinnanguid käesoleva aruande koostamise ajaks kättesaadavaks tehtud andmete piires.

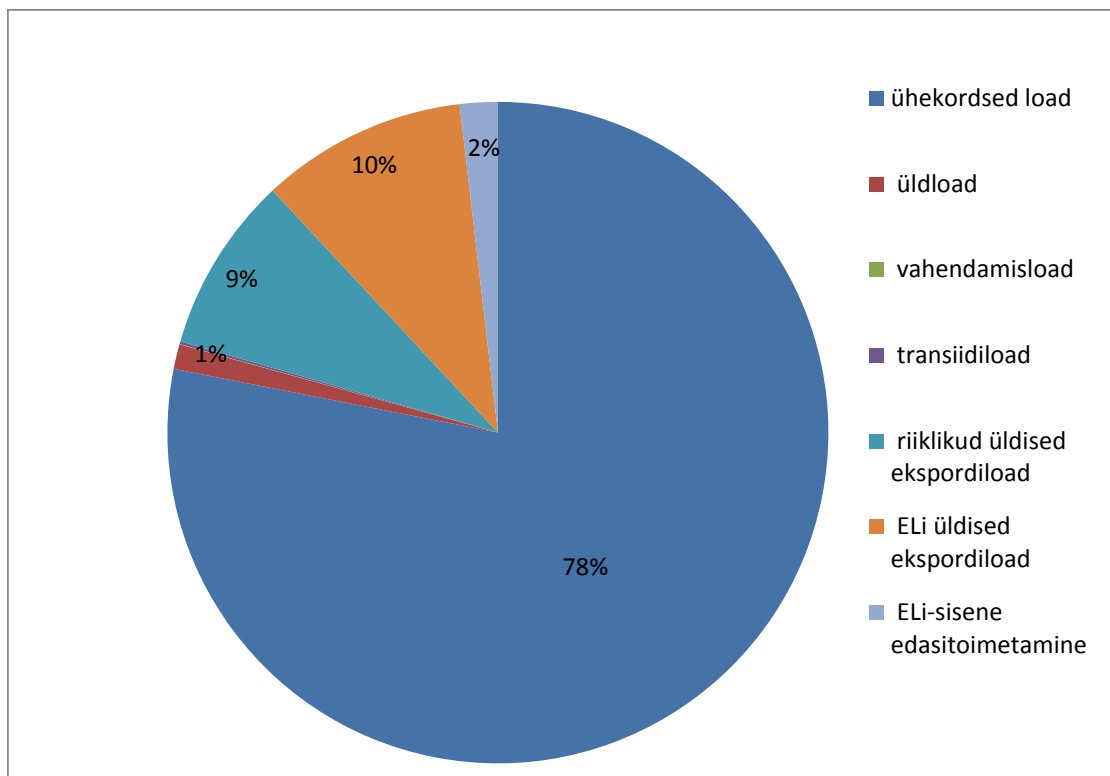
Joonis 5. Lubade ja keeldumiste arv 2010., 2011. ja 2012. aastal⁸

Joonis 6. Lubade ja keeldumiste väärtus aastatel 2010–2011 ja 2012 (miljonites eurodes)

⁸

2012. aasta taotlusi käsitlevate näitajate kahanemine (taotluste arv joonisel 5 ja nende väärtus joonisel 6) tuleneb puudulikest andmetest, sest aruande esitamise ajaks ei olnud laekunud kõik 2012. aasta andmed. Samuti tuleks märkida, et taotluste arv ei kajasta tingimata lubade ja keeldumiste summat, sest palju taotlusi võidakse tühistada ja mõne taotluse menetlemine ei pruugi jõuda lõpule samal aastal.

Joonis 7. Lubade ja taotluste suhteline arv kategooriate kaupa (2011. aasta andmed)

Kokku ületab taotluste arv praegu 30 miljardit eurot aastas, moodustades ligikaudu 2,5 % ELi väliskaubandusest, samas kui ligikaudu 3 500 aktiivset keeldumist moodustavad umbes 0,01 % kogu ELi väliskaubandusest⁹. Sellest hoolimata osutavad prognoositud andmed kontrollitud kaubanduse märkimisväärsele suurenemisele viimastel aastatel. Keeldumiste arv, vastupidi, paistab olevat samal ajavahemikul vähenenud¹⁰.

5. ELI EKSPORDIKONTROLL – MÕJU JULGEOLEKULE JA KAUBANDUSELE

Võttes arvesse komisjonile muudetud määruse (EÜ) nr 428/2009 artikli 25 lõikes 2 esitatud üleskutset esitada kõikehõlmav rakendamisaruanne ja mõjuhinnang, sisaldab 2013. aasta jaanuari dokumendis SWD (2013) 7 esitatud aruanne sidusrühmadelt saadud suurt hulka andmeid ekspordikontrolli mõju kohta nii julgeolekule kui ka kaubandusele. Allpool on esitatud kokkuvõtte kõnealustest sidusrühmade esitatud andmetest.

5.1. Ekspordikontroll: oluline vahend julgeoleku edendamiseks mitme jõukeskusega globaliseerunud maailmas

Sidusrühmad tunnistavad, et ekspordikontroll kui julgeolekuga seotud kaubanduse reguleerimise vahend on varasemast olulisem rahvusvaheline jõupingutus relvade leviku tõkestamiseks ning seda peab olema võimalik kohandada muutuvate julgeolekuriskide ja -ohtudega, mis hõlmavad terrorismi mitmesuguseid vorme ning teatavate riikide ja

⁹ Kõnealune näitaja osutab selliste keeldumiste koguarvule, mis on vaatlusperioodi lõpus endiselt jõus, sealhulgas enne vaatlusperioodi algust väljastatud keeldumistele. Joonistel 5 ja 6 esitatud näitajad osutavad seevastu ainult ligikaudu 1 700 keeldumisele, mis väljastati vaatlusperioodi jooksul.

¹⁰ See võib olla tingitud mitmest tegurist, sealhulgas äriühingute suuremast teadlikkusest kriitilistest juhtumitest, keelumehhanismide (sanksioonide) kehtestamisest jne.

valitsusväliste osalejate püüdeid hankida massihävitusrelvi ning vastavat kandetehnoloogiat ja relvastust. Mõni sidusrühm väidab ka seda, et ekspordikontrolli peab olema võimalik kohandada poliitiliste probleemide ja ELi välispoliitika eesmärkide muutumisega, näiteks seoses araabia kevade ja kiiresti muutuva geopoliitilise olukorraga, või selleks, et vältida inimõiguste rikkumisi, mis tulenevad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia riiklikust kontrollimisest repressiivsetes režiimides.

Sidusrühmad on ekspordikontrolli poliitika valdkonnas kindlaks teinud mitmesuguseid probleeme. Need on seotud tähtsava turumajandusega riikide üha suureneva innovaatilisuse ja tootmisvõimsusega ning sellest tuleneva tundlike toodete kättesaadavusega välisriikides, rahvusvaheliste äriühingute ja tootmisprotsessidega ülemaailmses tootmisvõrgustikes ja tarneahelates ning kaubanduse üleilmastumise ja kasvava mahuga. Ekspordikontrolli muudavad keerulisemaks ka tehnoloogiliste ja teaduslike uuenduste kiire levik ja teadmiste liikuvus, uute ja arenenud ülekandetehnoloogiate, näiteks pilvandmetöötuse ja kübervahendite teke ning kahesuguse kasutusega kaupadega seotud teadusuuringud bioteadustes.

5.2. Hoomamatu kahesuguse kasutusega kaupade sektor: Euroopa innovatsiooni ja konkurentsivõime võti

Sidusrühmad on üldiselt üksmeelel selles, et kahesuguse kasutusega kaupade eksport on ELi majanduse jaoks olulisem, kui kontrollitud tehingute osakaal paistab osutavat, sest see avaldab suurt mõju ELi peamistele majandussektoritele. Kahesuguse kasutusega kaupade kontrollimine mõjutab teadus- ja arendustegevust, tootmist ja kauplemist väga mitmesugustes tsiviiltööstusharudes, nagu energia (tuumaenergia, nafta ja gaas), lennundus, kaitse ja julgeolek, laserid ja navigatsioon, telekommunikatsioon, bioteadused, keemia- ja farmaatsiatööstus, materjalide töötlemise seadmed, elektroonika, pooljuhtide ja arvutitööstus, meditsiin ja autotööstus, ning kontrollitud tooted sisenevad rahvusvahelisse väärtusahelasse väga laias ulatuses. Ülitähtsa elemendina rõhutavad sidusrühmad, et kahesuguse kasutusega kaupade puhul on sageli tegemist kõrgtehnoloogiliste arenenud toodetega, mille turul ELi äriühingud on saavutanud juhtpositsiooni, ning sellest tulenevalt mõjutab kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kontrollimine tervikuna või osaliselt mitmesuguseid tipp tehnoloogiaid.

Sidusrühmad rõhutavad, et ELi laiaulatuslikud kahesuguse kasutusega kaupadega seotud tööstusharud hõlmavad tuhandeid väikesi, keskmise suurusega ja suuri äriühinguid, mis pakuvad suure lisaväärtusega töökohti ja oskusteavet (sh märkimisväärset teadus- ja arendustegevust) väga mitmes ELi peamises majandussektoris. Neile toetub suur osa ELi ja tema strateegiliste partnerite vahelisest kaubandusest ja seega on tõhus kontroll ELi innovatsiooni ja konkurentsivõime suurendamise seisukohalt ülitähtis.

5.3. ELi ekspordikontrollisüsteem: midagi enam, kui selle osade summa

Enamik sidusrühmi on rahul asjaoluga, et ELi praegune ekspordikontrolli kord pakub stabiilset, ent samas paindlikku raamistikku, ning märgib ära selle ainulaadse ülesehituse, mis koosneb ühtsest õiguslikust alusest koos ühiste eeskirjade, määratluste, lubade andmise kriteeriumite ja ühise kontrollitavate kaupade loeteluga, ühendades seejuures kogu ELi hõlmavad põhimõtted ja määrused riiklike eeskirjade ja otsustega. Sidusrühmad tunnistavad, et ELi määruse peamine eelis tuleneb kahesuguse kasutusega kaupade vabast liikumisest siseturul. Samuti hindavad nad selle suhtelist lihtsust (st üksainus kontrollitavate kaupade

loetelu). Peale selle rõhutavad paljud sidusrühmad ELi ekspordikontrolli märgatavat positiivset arengut viimastel aastatel tänu sellistele olulistele algatustele nagu määruse (EÜ) nr 428/2009 vastuvõtmine, uute ELi üldiste ekspordilubade kasutuselevõtmine, kahesuguse kasutusega kaupade elektroonilise süsteemi loomine ning ettepanekud ELi kontrollitavate kaupade loetelu korrapärase ajakohastamise tagamiseks.

Teatavad sidusrühmad leiavad aga, et ELi ekspordikontrollisüsteem pärsib endiselt konkurentsi, eelkõige kuna ELi süsteemiga kaasnevate poliitiliste, reguleerivate ja tegevusalaste erinevuste tagajärjel võib esineda suuri lahknevusi ekspordilubade menetlemise ajas ja ELi eeskirjade tõlgendamises. Nende väitel moonutab ELi ekspordikontrolli nn asümmeetriline rakendamine kaubandust ja toob mõnikord kaasa turu killustumise, mis mõjutab Euroopa ettevõtjate võrdset kohtlemist. Kõnealused sidusrühmad leiavad, et ELi ekspordikontrolli raames ei tegeleta piisavalt erinevate riskitasemetega ning jõustamine on asjaomaste riiklike ametiasutuste vahelise süsteemse koostöö puudumise tõttu mõnikord killustatud. Seoses julgeolekuga on mõni sidusrühm arvamusel, et eri tasemel kontroll suurendab ekspordikontrolliahela nn nõrkade lülide paljastamise ohtu ja võib kahjustada ELi ekspordikontrolli üldist tõhusust.

Peale selle ei ole ELi ekspordikontrollisüsteemi silmapaistvus mitmepoolsel ja rahvusvahelisel tasandil täiuslik, sest kõik liikmesriigid ja ka EL ei osale kõikides mitmepoolsetes ekspordikontrollisüsteemides¹¹. Sellest hoolimata arendas EL kogu asjaomase ajavahemiku vältel suhteid oluliste partneritega, et arutada ühist huvi pakkuvaid ekspordikontrolli küsimusi näiteks USA, Jaapani ja Hiinaga. Eelkõige jälgivad komisjon ja liikmesriigid hoolikalt USA ekspordikontrolli valdkonna reformi ning on alates strateegiliste kaubanduslubade kehtestamisest 2011. aastal juhtinud tähelepanu vajadusele laiendada neid kõikidele liikmesriikidele.

5.4. Ekspordikontroll ja konkurentsivõime: konkurentsimoonutused ja võimalus luua üleilmselt võrdsed tingimused

Enamik sidusrühmi tunnistab, et nõuetekohane ekspordikontroll on tööstusharu maine jaoks ülitähtis, ent rõhutab ekspordikontrolli haldamisega seotud suuri nõuetele vastavuse kulusid, mis kujutavad endast teatavatele tööstusharudele tõelist halduskoormust. Üldiselt leiavad sidusrühmad, et omavahel seotud tarneahelate ning teadus- ja arendusalase rahvusvahelise koostöö tagajärjel on ekspordikontrollist saanud oluline konkurentsi mõjutav tegur. Nad juhivad tähelepanu asjaolule, et teatavate kahesuguse kasutusega kaupade kättesaadavus välismaal koos rahvusvaheliste kohustuste asümmeetrilise rakendamisega, mis tuleneb erinevatest ekspordikontrolli põhimõtetest, mõjutab mõne ELi ettevõtja konkurentsivõimet. Sidusrühmade väitel võivad konkurentsimoonutused olla tingitud õigusaktide ja eeskirjade lahknevustest, sealhulgas erinevatest vabastustest ja eranditest ning muudest soodustusmeetmetest, ELi kontrollitavate kaupade aegunud loetelust ja lubade taotlemise süsteemidest põhjustatud tarneviivitustest, millega teatavad konkurendid ei pea kokku puutuma. Omaette probleem on leebem või lihtsam ekspordikontroll kolmandates riikides, kes ei osale mitmepoolsetes ekspordikontrollisüsteemides. Turul üleilmselt tegutsevad äriühingud nõuavad ELi tööstusharudele võrdsemaid võimalusi, et konkureerida ühesugustel tingimustel,

¹¹ Komisjon – ja alates Lissaboni lepingu jõustumisest EL – on Austraalia grupi liige, samuti on komisjon tuumatarnijate rühma vaatlejaliige ja võtab aktiivselt osa nende mitmepoolsete ekspordikontrollisüsteemide tegevusest. ELil ei ole ametlikku staatust muudes ekspordikontrollisüsteemides (raketitehnoloogia kontrollirežiimis ja Wassenaari kokkuleppes). Kaheksa liikmesriiki ei ole raketitehnoloogia kontrollirežiimi liikmed ja Küpros ei osale ka Wassenaari kokkuleppes.

ning õhutavad ulatuslikumat teabevahetust ja peamiste kaubanduspartnerite vahelist koostööd seoses eeskirjadega.

Samal ajal tunnistavad sidusrühmad, et üleilmastumine pakub võimalusi võrdsemate tingimuste saavutamiseks, sest ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1540 nõutakse kõikidelt riikidelt tõhusa ekspordikontrolli kehtestamist ning mitmepoolsete ekspordikontrollisüsteemide kaudu tegeletakse tundlike kaupade uute tarnijate ulatusliku teavitamisega. Selle tagajärjel on mitmepoolsete süsteemide välised kolmandad riigid maailma kõikides piirkondades hakanud üha enam välja töötama riigisiseseid ekspordikontrollisüsteeme. Peale selle soodustavad nii ELi koostöö- ja teavitusprogrammid kui ka kandidaatriikide eeskirjade ühtlustamine laienemisprotsessi raames rahvusvahelist lähenemist ning võib täheldada, et ELi süsteem on kujunenud rahvusvaheliseks võrdlusaluseks.

6. ELI EKSPORDIKONTROLL MUUTUVAS MAAILMAS – EKSPORDIKONTROLI POLIITIKA LÄBIVAATAMINE

Lisaks eespool kirjeldatud seadusandlikele muudatustele algatas komisjon aruandlusperioodil ka ekspordikontrolli poliitika laiaulatusliku läbivaatamise.

6.1. Ekspordikontrolli käsitlevad avalikud konsultatsioonid

Komisjon korraldab korrapäraselt avalikke konsultatsioone, küsides sidusrühmade arvamusi ekspordikontrolli kohta. 2011. aasta aprillis korraldas komisjon ELi kontrollitavate kaupade loetelu käsitleva tehnilise konsultatsiooni, et koguda teavet kontrollitavate kaupade kättesaadavuse kohta välismaal.

Artikli 25 nõudeid arvesse võttes avaldas komisjon 2011. aasta juunis roheline raamatu,¹² millega tutvustati ELi ekspordikontrollisüsteemi arengut viimasel kümnendil ja käivitati laiapõhjaline avalik arutelu selle toimimise ja tulevaste strateegiliste võimaluste kohta. Roheline raamat oli esimene samm määruse artikli 25 alusel nõutava läbivaatamise ettevalmistamise suunas. Roheline raamat sisaldas määruse (EÜ) nr 428/2009 kohaldamist käsitlevaid küsimusi, kuid ka strateegilisemaid küsimusi, mille eesmärk on aidata kindlaks teha, millises suunas peaks ELi ekspordikontrollisüsteem arenema.

2013. aasta jaanuaris vaadati komisjoni talituste töödokumendis „Strateegiline ekspordikontroll: julgeoleku ja konkurentsivõime tagamine muutuvus maailmas”¹³ läbi üle 100 esitatud dokumendi ja tehti kindlaks sidusrühmade (liikmesriigid, sealhulgas riikide parlamendid ja poliitilised parteid, Euroopa Parlamendi liikmed, tööstusliidud ja ettevõtjad, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja akadeemilised ringkonnad) avaliku konsultatsiooni käigus tõstatatud peamised probleemid; sidusrühmad esitasid ka oma seisukohad ELi ekspordikontrollisüsteemi tugevate ja nõrkade külgede kohta.

6.2. ELi ekspordikontrolli korra arenguväljavaated

Komisjoni talituste töödokumendis on esitatud ka sidusrühmade arvamused võimaliku täiustamise ja arengu kohta, et liikuda integreerituma ELi ekspordikontrolli korra suunas „infoajastul”, mis tagaks nii võrdsed võimalused kui ka „suurendaks ühisosa”. Mõni sidusrühm toetab eelkõige ELi ekspordikontrolli poliitika suuremat ühtlustamist, et arvesse võtta valdkonnas toimunud hiljutisi arenguid, näiteks sekkumist IKT kasutamisse ning

¹² KOM(2011) 393, 30.6.2011.

¹³ SWD(2013) 7, 17.1.2013.

jälgimis- ja pealtkuulamisvahendite arengut, samuti nn kübervahendite teket. Teatavad sidusrühmad soovivad teha kohandusi lubade andmise raamistiku tõhustamiseks näiteks ELi üldiste ekspordilubade laiendamise ja riskipõhise kasutamise ning riiklike kontrollitavade läbivaatamise kaudu. Nad soovivad optimeerida lauskontrolli mehhanismi ja vaadata kriitiliselt läbi ELi-sisene edasitoimetamine, et vähendada konkurentsimoonusi ELi ühtsel turul. Mõni neist on teinud ettepaneku tõhustada vahendamise ja transiidi kontrollimist ja rõhutanud kontrollitavate kaupade loetelude korrapärase ajakohastamise vajadust, võttes arvesse tehnoloogia ja äritegevuse arengut.

Sidusrühmad pööravad ka suurt tähelepanu kontrollide tõhusale rakendamisele ja mõned sidusrühmad toetavad ideed arendada ELi ekspordikontrolli võrgustikku infrastruktuuri ulatuslikuma ühtlustamise teel, mis põhineb näiteks struktureeritud koostööl, ressursside ühiskasutusel ja teabevahetusel, ühistel vahenditel, kriteeriumitel ja riskihindamisel ning koolitusel. Samuti nõuavad nad suuremat läbipaistvust ning dialoogi erasektori ja akadeemiliste ringkondadega, et tugevdada nii õiguskindlust kui ka kontrolli tõhusust näiteks sisemiste nõuetele vastavuse programmide tunnustamise ja suuniste koostamise teel.

6.3. ELi ekspordikontrolli poliitika läbivaatamine: järgmised sammud

Komisjoni talituste töödokument ning Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatav aruanne kujutavad endast ELi ekspordikontrollisüsteemi laiaulatusliku läbivaatamise osa. Nende põhjal valmistatakse ette komisjoni teatis, mis on kavas avaldada 2014. aasta alguses ning milles võidakse visandada ELi strateegiliste ekspordikontrollide pikaajaline visioon ja kuulutada välja konkreetsed poliitikaalgatused ELi ekspordikontrollisüsteemi ajakohastamiseks ja selle kohandamiseks kiiresti muutuvate tehnoloogiliste, majanduslike ja poliitiliste tingimustega, nagu on ette nähtud ekspordikontrolli määruse artiklis 25.

I lisa. Lühendite loetelu

CWC	keemiarelvade konventsioon
DUeS	kahesuguse kasutusega kaupade elektrooniline süsteem
EL	Euroopa Liit
MTCR	raketitehnoloogia kontrollirežiim
NPT	tuumarelva leviku tõkestamise leping
NSG	tuumatarnijate grupp
TARIC	Euroopa ühenduste integreeritud tariifistik